

Torgersensaken - fyrstikkbeviset

1 Bevismaterialet

1.1 Fyrstikkene på det antatte drapsstedet

I åstedsrapport 6. februar 1958 skrev politibetjent Haugen om funn på det antatte drapsstedet i gangen i Skippergata 6b.:

”Foruten de før nevnte gjenstander ble det tatt vare på en del fyrstikker og det ble tatt prøver av støv og liknende fra 4 felter på avsatsen.”¹

Disse fyrstikkene har i likhet med fyrstikkene fra kjelleren, jf. nedenfor under 1.2, vært sendt til Printz for undersøkelser. I rapport av 4. februar 1958 ga han følgende beskrivelse av fyrstikkfunnet fra felt 2 i gangen:

*”Støv og fyrstikker fra gulvet i gangen II.
5 ubrente fyrstikker av helt ordinær norsk type. Veden er almindelig asp og fyrstikkene stemmer m.h.t. lengde, tykkelse, setning og form fullstendig overens med Nittedals fyrstikker.”²*

Fra felt 4 omtales videre ”1 fyrstikk av almindelig asp”. Det må åpenbart legges til grunn at også denne har vært ubrent – altså ubrukt – siden det må antas at det vært uttrykkelig nevnt om den hadde vært brukt, i likhet med beskrivelsen av fyrstikkene fra kjelleren.

1.2 Fyrstikkene i kjelleren

I åstedsrapporten skrev Haugen videre:

”Foran liket, d.v.s. mellom liket og trappen, ble det funnet 11 mer eller mindre brente fyrstikker. Det er trolig at drapsmannen har brukt fyrstikker å lyse med, mens han har oppholdt seg i kjelleren.”³

Det er uvisst om Haugen, da han skrev dette, var klar over hypotesen om at drapsmannen hadde vendt tilbake for å tenne på etter å ha reist hjem for å hente fyrstikker.

I Kriminallaboratoriets fortegnelse over undersøkt materiale heter det bare:

”Prøve 45. Diverse fyrstikker.”

¹ Dok. 26, underbilag 5, s. 2.

² Dok. 27, underbilag 9, s.8.

³ Dok. 26, underbilag 5, s. 4.

I rapporten av 24. februar 1958 skrev Printz innledningsvis om disse fyrstikkene:

*”Samtidig fikk jeg også
II. et rør med fyrstikker som ble funnet på felt 9 og 10 på åstedet; disse fyrstikker
ønskes sammenlignet med fyrstikkene fra de ovenfor nevnte esker i prøve 28.”⁴*

Disse fyrstikkene ble deretter beskrevet slik:

”Prøven fra felt 9 og 10 inneholdt i alt 11 fyrstikker, alle av osp. Av disse var 4 ikke antent men mesteparten av satshodet var løst opp unntatt en hvor satsen var brent bort uten at selve fyrstikken var blitt antennt. Disse 4 fyrstikker viser nøye overensstemmelser med stikkene i esken m.h.t. lengde, tykkelse og setning og er derfor ganske sikkert ordinære fyrstikker fra Nitedals fabrikk.

Videre fantes i denne prøve 3 fyrstikker hvorav det var brent bort henved 1 cm. og endelig 4 ganske korte som var brent helt ned til stumper på 1 ½ - 2 cms. lengde; disse er med andre ord brent så langt ned som det er mulig å holde i en brennende fyrstikk og det ligger nær å tenke at de har vært brukt til å lyse opp med. Såvidt det kan bedømmes av restene stemmer også disse mer eller mindre bortbrennte fyrstikker helt overens med ordinære stikker fra Nitedals fabrikk.”

1.3 Fyrstikkeskene i jakkelommen

De to fyrstikkeskene som befant seg i broren Lorangs jakke, som Torgersen hadde på seg ved pågripelsen, ble beslaglagt umiddelbart, jf. rapport av 7. desember 1957 fra overkonstabel R. H. Jahrmann:

”Ved ransaking var mist. Torgersen i besittelse av: To esker fyrstikker, 1 kronestykke, en billett fra Sentrum kino for 6. d.s. og tre sigarettstumper.”⁵

Innhold og utseende av fyrstikkeskene er ikke beskrevet i denne rapporten.

I rapport 22. februar 1958 fra Kriminallaboratoriet er fyrstikkeskene beskrevet slik:

”Fyrstikkeskene er to vanlig esker for Nitedals fyrstikker. Den ene er påsatt reklame for ”ICOPAL”, den andre for ”Freia Kvikk-Lunsj”.

Icopal-esken synes å være ny. Det har ikke vært revet av fyrstikker mot riveflatene. Alle stikkene lå den samme vei i esken. Esken inneholdt 48 ubrukte fyrstikker.

Freia-esken er ikke helt ny. Det sees å være revet av noen fyrstikker mot riveflaten, øyensynlig to mot den ene flaten, noen flere mot den andre. Alle stikkene lå samme vei i esken. Den inneholdt 28 ubrukte fyrstikker.

På den ene enden av esken (skuffen) er det en liten brun flekk.

⁴ Dok. 27, underbilag 11, s. 1.

⁵ Dok. 6, s. 2.

Vi oversender fyrstikkeskene til prof. Printz for sammenlikning med fyrstikker som er funnet på åstedet, felt 9 og 10, og for undersøkelse av om den brune flekken skulle inneholde avføring.”

I en annen rapport av samme dag er sigarettstumpene beskrevet slik:

”Sigarettstumpene er av to ulike slag. Den ene er merket ”FRISCO”, de to øvrige synes å være hjemmerullet.”⁶

Det foreligger ingen opplysning om hvordan fyrstikkeskene har vært oppbevart eller om hvorvidt de har vært gjenstand for noen form for undersøkelser i perioden 7. desember 1957 – 22. februar 1958. En naturlig slutning ville ha vært at den brune flekken var smittet av fra en finger som hadde skjøvet ut skuffen i esken. Men den fingeravtrykksundersøkelsen som hadde vært en naturlig konsekvens av dette, har enten vist fingeravtrykk som ikke er Torgersens, eller den er i det hele tatt ikke foretatt.

24. februar 1958 skrev Printz om fyrstikkesken som hadde vært brukt:

”Den annen eske (28a) innholdt 28 stikker; her sees også mange og tydelige striper på begge riveflatene og som, så vidt jeg kan bedømme det, så noenlunde (sic) svarer til antallet av mangelende (sic) stikker i esken. Det er på denne esken faecesflekken finnes”.⁷

Avisreferatene fra hovedforhandlingen etterlater ikke spor av at fyrstikkeskene har vært viet noen særskilt oppmerksomhet.

I rettsboken for 9. juni 1958 er det i tilknytning til Printz’ forklaring protokollert følgende:

”Han foreviste fyrstikkeske, tilhørende tiltalte”.

Her synes altså retten uten motforestillinger å ha lagt til grunn allerede på dette tidspunkt at fyrstikkesken tilhørte Torgersen, i stedet for å foreta den korrekte protokollasjon: ”fyrstikkeske funnet på tiltalte”, ”fyrstikkeske beslaglagt hos tiltalte” eller noe liknende.

2 Behandlingen av fyrstikkbeviset i tidligere gjenopptakelses/gjenåpningssaker

2.1 Eidsivating lagmannsrett og Høyesteretts kjæremålsutvalg 1973-1976

I gjenopptakelsesbegjæringen av 22. mars 1973 omtalte høyesterettsadvokat Staff fyrstikkfunnet på det antatte drapsstedet slik:

⁶ Dok. 27, underbilag 15, s. 2.

⁷ Dok. 27, underbilag 11, s. 2.

”De her nevnte fyrstikker, som altså refererer seg til fyrstikker funnet på det antatte drapssted, kan ikke sees senere å være gjenstand for omtale i saken. Disse fyrstikker kan ikke sees å ha vært oversendt for noen form for tekniske undersøkelser.

I den grad de nevnte fyrstikker, funnet ved det antatte drapssted, stammer fra drapsmannen, er dette et uttrykk for at drapsmannen har hatt fyrstikker den hele tid. Torgersen er ikke-røker, og det er i saken lagt til grunn at han ved sin første tur i Oslo sentrum denne aften, hadde andre klær på seg enn de han hadde ved anholdelsen, og at han ikke hadde fyrstikker.

Dette funn synes derfor å indikere at Torgersen ikke er drapsmannen. Funnet står sterkt i strid med den tese politiet har valgt å lansere, nemlig at Torgersen har vært drapsmannen, og har vendt hjem nettopp for å hente fyrstikker.

Ved anholdelsen om natten 7.12.57 kl.00.58, var det i den frakk som Torgersen hadde på seg, og som han som tidligere som nevnt brukte felles sammen med sine brødre, to fyrstikkesker. Det var for øvrig også 3 sigarettstumper; dette enskjønt Torgersen som nevnt ikke røker. Funnet av sigarettstumper må sees sammen med fyrstikkeskene, de ble funnet i samme lomme, og gjør tilstedeværelsen av fyrstikkeskene helt naturlig, idet begge deler kan henføres til andre enn Torgersen”⁸

Etter å ha redegjort for avviket mellom Kriminallaboratoriets og Printz’ observasjoner av antall ripninger, fortsatte han:

”Det antall ripninger på fyrstikkesken som ble observert av ingeniør Wolff og kjemiker Johansen, nemlig henholdsvis 2 ripninger mot den ene flaten, og noen flere på den andre, kan ikke forklare de 11 fyrstikker som ble funnet på brannstedet. Slett ikke kan de gi noen forklaring på det samlede funn av fyrstikker ved det antatte drapssted og ved brannstedet i Skippergaten 6 b. Jeg minner om at det ved drapsstedet ble tatt vare på en del fyrstikker.

Det antall ripninger som professor Printz mener å finne, ca- 15-20 stk., kan forklare begge de nevnte funn av fyrstikker. Det er derfor et vesentlig spørsmål: Hvordan kan professor Printz’ funn den 25. februar 1959 forklares, når man ser det i sammenheng med ingeniør Wolffs og kjemiker Johansens funn den 22. februar? Det synes allerede ut fra dokumentene ganske klart at det her er noe som ikke stemmer i saken, og dette som ikke ”stemmer”, refererer seg nettopp til fyrstikkene. Jeg understreker betydningen av dette i en mordbrannsak som den nærværende.

Ved hovedforhandlingen for lagmannsrett ble det etter Torgersens opplysninger til meg fra påtalemyndighetens side prosedert nettopp på at det var full overensstemmelse mellom professor Printz’ redegjørelse for antall ripninger på fyrstikkesken og de funn av fyrstikker som ble gjort på åstedet.”⁹

Til dette uttalte statsadvokat Wiker:

”Dette avsnitt inneholder utelukkende en spekulativ diskusjon om bevisstoff som tidligere er kjent og som ble forelagt den dømmende rett. Jeg finner det overflødig å kommentere begjæringen på dette punkt ytterligere”.¹⁰

Lagmannsretten bemerket om dette spørsmålet:

⁸ Bokutgaven s. 82.

⁹ Bokutgaven side 83-84.

¹⁰ Gjengitt fra lagmannsrettens kjennelse av 27. juni 1975 side 76.

”Det fremgår av det foran anførte at fyrstikkene på trappeavsatsen ble registrert og undersøkt. Men man vet ikke hvor de stammer fra. At de stammer fra drapsmannen er en hypotese, jfr. høyesterettsadvokat Staffs egen formulering. Det fremgår ikke at påtalemyndigheten har gjort gjeldende at grunnen til at Torgersen dro hjem var for å hente fyrstikker. Man går ikke nærmere inn på de sakkyndiges vurderinger av antall avripninger m.v. Det foreligger for så vidt ikke noe nytt. Det foreligger når det gjelder fyrstikkene og fyrstikkeskene i det hele ikke nye kjensgjerninger eller bevis.”¹¹

Som det fremgår av gjennomgangen under punkt 1.1, har forsvareren tatt feil når han har gått ut fra at disse fyrstikkene *”kan ikke sees å ha vært oversendt for noen form for tekniske undersøkelser”*. Dette kan imidlertid ikke sees å ha vært korrigert, verken av påtalemyndigheten eller av lagmannsretten. Og lagmannsretten tar feil når det sies at det *”fremgår ikke at påtalemyndigheten har gjort gjeldende at grunnen til at Torgersen dro hjem var for å hente fyrstikker.”* Tvert imot fremgår det tydelig nok av avisreferatene fra aktors prosedyre at dette har vært gjort gjeldende fra hans side.

Forsvarerens påvisning av at fyrstikkeskene kunne stamme fra en av brødrene er ikke kommentert av statsadvokaten eller av lagmannsretten.

I Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse av 31. mai 1976 er forsvarerens anførsler vedrørende dette spørsmålet gjengitt slik:

”Forsvareren peker således på forholdene omkring....., som han...finner spesielt utfordrende. Den samme karakteristikk nytter han om forholdene omkring de fyrstikkene som ble funnet på åstedet og i domfeltes frakk, og antall ripninger på den ene av de to fyrstikkeskene Torgersen hadde på seg ved arrestasjonen.”¹²

Kjæremålsutvalget bemerket om dette spørsmålet:

”I anledning det som om dette punkt er anført av forsvareren i begrunnelsen for kjæremålet, skal utvalget bemerke at etter dets oppfatning må spørsmålet om antall ripninger på fyrstikkesken ha vært klarlagt under hovedforhandlingen. Man viser for øvrig her til lagmannsrettens gjennomgåelse av bevisene og til dens bemerkninger.”¹³

Øvrige forhold vedrørende fyrstikkbeviset ble ikke omtalt.

2.2 Borgarting lagmannsrett og Høyesteretts kjæremålsutvalg 1997-2001

I lagmannsrettens kjennelse 18. august 2000 gjengis Torgersens anførsler vedrørende fyrstikkene slik:

”Det ble funnet både fyrstikker og røykstumper i Torgersens frakk, noe som kan tilbakeføres til at hans brødre var røykere.”

¹¹ Kjennelsen side 197.

¹² Kjennelsen side 4.

¹³ Kjennelsen side 16.

Deretter omtales beskrivelsen av innholdet i fyrstikkeskene og uoverensstemmelsen mellom beskrivelsene fra Kriminallaboratoriet på den ene side og fra Printz på den annen side, før det uttales at ””*dette misforholdet ”er en ny kjensgjerning etter lovens forståelse.*”

I gjengivelsen av påtalemyndighetens anførsler er fyrstikkene ikke omtalt særskilt, men det er generelt vist til statsadvokat Wikers uttalelse fra 1973.

Lagmannsretten nøyer seg med følgende:

”Lagmannsretten bemerker ellers at det fra forsvareren er anført omstendigheter om tekniske bevis som i vid utstrekning også ble anført under forrige gjenopptakelsessak. Bl a gjelder dette antall ripninger på en av de beslaglagte fyrstikkeskene og spørsmålet om blodspor. Lagmannsretten finner ikke grunn til å kommentere dette nærmere, idet retten slutter seg til vurderingene som ble gjort av lagmannsretten og Høyesteretts kjæremålsutvalg i 1975 og 1976. Når det...gjelder fyrstikkesken vises til side 197 i lagmannsrettens beslutning og side 16 i kjæremålsutvalgets kjennelse.”

I Rt-2001-1521 er fyrstikkene ikke gjort til tema i gjengivelsen av kjæremålet. De er heller ikke omtalt av kjæremålsutvalget.

2.3 Foreløpig oppsummering

Status etter behandlingene i 1973-1976 og 1997-2001 var altså at det hadde vært anført at Torgersens brødre, som var røykere, også brukte jakken. Implisitt ligger det i dette at fyrstikkene kunne stamme fra en av dem. Dette har ikke vært imøtegått fra påtalemyndigheten. Anførselen om fyrstikkene på det antatte drapsstedet ble avvist av lagmannsretten i 1975 og har ikke vært fulgt opp senere. Ellers er det ikke sagt annet enn at uoverensstemmelsen angående antall ripninger på den ene fyrstikkesken må ha vært klarlagt under hovedforhandlingen.

2.4 Gjenopptakelseskommisjonen 2004-2006

2.4.1 Fyrstikkene på det antatte drapsstedet

Kommisjonen uttaler på side 397 at ”*funn av antall fyrstikker på kjellergulvet (er) ikke uforenlig med antall fyrstikker som antas å være borte fra esken*”. Deretter trekker kommisjonen inn de fyrstikkene som ble funnet på trappeavsatsen, og som ikke har vært kommentert tidligere i avgjørelsen, på følgende måte:

Det kan ikke tillegges noen avgjørende betydning at det gjenstår et fåtall fyrstikker som det ikke kan redegjøres for. Kommisjonen viser dessuten til politibetjent Haugens åstedsrapport 6. februar 1958 hvor det vedrørende funn på trappeavsatsen heter at:

”Foruten de før nevnte gjenstander, ble det tatt vare på en del fyrstikker og det ble tatt prøver av støv og liknende fra 4 felter på avsatsen.”

Dette er fyrstikker som kommer i tillegg til de 11 fyrstikkene som ble funnet i kjelleren. Det kan ikke ses bort fra at gjerningsmannen enten før eller etter at bålet i kjelleren ble antent, kan ha brukt fyrstikker til å lyse opp drapsstedet i trappeavsatsen. Det er ikke grunnlag for å fastslå at disse fyrstikkene nødvendigvis må ha blitt etterlatt på drapsstedet i forbindelse med selve drapshandlingen, slik domfelte anførte under gjenopptakelsessaken på 70-tallet.

Denne hypotesen er åpenbart presentert for å gi en mulig forklaring på differansen mellom de 17-20 fyrstikkene som manglet i forhold til en full eske og de 11 fyrstikker som ble funnet i kjelleren.

2.4.2 Fyrstikkene i kjelleren

Når det gjelder disse fyrstikkene, siterer kommisjonen gjenåpningsbegjæringen slik på side 326:

”Politiets drapsteori bygger på at det er fyrstikker fra den siste esken som ble funnet på kjellergulvet. Hvis dette er riktig, og gjerningspersonen var alene, slik drapsteorien bygger på, måtte man vente at fyrstikkene skulle ligge på innersiden av liket der brannen var anstiftet. Men det gjorde de altså ikke.

Vi finner det lite rimelig å tenke seg at gjerningspersonen har stått på ytersiden av liket og tent på bålet på innersiden av liket. Vi finner det heller ikke rimelig å tenke seg at gjerningspersonen har stått på innersiden av liket og deretter kastet fyrstikkene (11 stykker) til ytersiden av liket. Dette må bety at fyrstikkene som ble funnet i kjelleren ikke har vært brukt til å tenne på bålet med. De lå der fra før.

Det betyr at fyrstikkene ikke stammet fra den ene av de to fyrstikkeskene som Torgersen hadde på seg da han ble pågrepet (og hvor det manglet 15-20 fyrstikker i forhold til en full eske), slik drapsteorien forutsetter.”

Det er videre vist til at satshodet på tre av fyrstikkene var løst opp, og at de da måtte ha ligget i den fuktige kjelleren atskillig lenger enn en halv time, slik drapsteorien forutsetter.

Påtalemyndigheten (statsadvokat Katteland) gjengis slik på side 331:

”Til anførselen om at de 11 fyrstikkene ikke knytter Torgersen til drapet fordi de ble funnet foran liket og ikke på innersiden, bemerker påtalemyndigheten at fyrstikkenes plassering støter påtalemyndighetens oppfatning om at gjerningspersonen har stått på ytersiden av liket da bålet ble tent på.

Påtalemyndigheten finner heller ikke at det er holdepunkter for domfeltes påstand om at fyrstikkene på brannstedet ikke har vært brukt til å tenne på bålet, og at de således heller ikke stammet fra Torgersens fyrstikkeske. Domfelte hevder her at det er lite sannsynlig at gjerningspersonen står på innsiden av liket og kaster fyrstikkene til ytersiden av liket.

Domfelte viser videre til at satshodet på tre av fyrstikkene, som ikke var antent, var løst opp og at dette tyder på at fyrstikkene har ligget i den fuktige kjelleren atskillig lenger enn en halv time, slik politiets drapsteori forutsetter. Til dette uttaler påtalemyndigheten at hvor fort satshodet løser seg opp er avhengig av hvor mye væske det suger til seg, og dessuten ble fyrstikkene selvsagt ikke plukket opp umiddelbart av brannmannskapene som først kom til stedet. Det er derfor klart at fyrstikkene har ligget der mer enn en halv time.”

Kommisjonen foretar deretter følgende vurdering (side 339-340):

”Etter domfeltes oppfatning har de 11 fyrstikkene som ble funnet mellom liket og trappen ikke vært brukt til å antenne bålet. De må ha ligget der fra før, og de stammer ikke fra den ene av de to fyrstikkeskene som Torgersen hadde på seg ved pågripelsen, og som manglet 15-20 fyrstikker i forhold til full eske.

Kommisjonen deler ikke domfeltes konklusjon og begrunnelsen for denne. Sett på bakgrunn av beskrivelsene og bildene fra brannstedet, fremstår det for kommisjonen som mest trolig og nærliggende at gjerningspersonen har fraktet liket til kjelleren gjennom nedgangen i bakgården, trukket over materialene m.v. for deretter å stå bøyd over liket da han forsøkte å tenne på bålet på innsiden. Det at fyrstikkene ble funnet på utsiden av liket, er etter kommisjonens forenlig med at gjerningspersonen har stått på utsiden av liket.

Når det gjelder domfeltes henvisning til at satshodene på de tre fyrstikkene som ikke var antent hadde gått i oppløsning, og at de derfor må ha ligget på stedet atskillig lenger enn en halv time, viser kommisjonen til påtalemyndighetens uttalelse om at fyrstikkene ikke ble plukket opp umiddelbart av brannmannskapet som kom først til stedet.”

Kommisjonen viser deretter til forklaringene fra brannformann Tønder, politibetjent Haugen og branninspektør Kløcker, og fortsetter:

”På bakgrunn av dette må det anses som sannsynlig at fyrstikkene har ligget på kjellergulvet lenger enn en halv time før de ble sikret av politiet.

De 11 fyrstikkene har imidlertid vært i en slik forfatning at politiet har lagt til grunn at de har sammenheng med drapet. Professor Printz, som undersøkte fyrstikkene, har tilsynelatende ikke funnet noe påfallende ved dem som tilsier at de har ligget i kjelleren over lengre tid, og har åpenbart ikke funnet grunn til å stille spørsmål ved dette, jf. hans rapport 24. februar 1958.”

2.4.3 Fyrstikkeskene med innhold

I gjenåpningsbegjæringen blir det innledningsvis redegjort for de to fyrstikkeskene med innhold, og for funnet av ”11 avbrente fyrstikker” i kjelleren. Det sies videre:

”Drapsteorien bygger på at Torgersen hadde brukt fyrstikker fra esken med de 28 fyrstikkene til å tenne på bålet i kjelleren. Det er imidlertid uten videre klart at fyrstikkene i i kjelleren, like lite som en hvilken som helst annen person med en brukt fyrstikkeske i lommen av den grunn kunne knyttes til brannen.

Torgersen røykte ikke. Det kunne derfor være nærliggende å tolke det faktum at han likevel hadde fyrstikker på seg, i retning av at det nettopp var fordi at han hadde trengt fyrstikker til å tenne på bålet med. Det er imidlertid på det rene at Torgersen og broren Lorang brukte klær om hverandre. Det ble foruten fyrstikkeskene også funnet tobakksrester i lommene på jakken. Jakken hadde altså vært brukt av en person som røykte. En nærliggende forklaring på at det var fyrstikkesker i jakkelommen var følgelig at vedkommende person hadde etterlatt dem der. Likevel valgte påtalemyndigheten å tolke funnet av fyrstikkeskene slik at det var Torgersens og at han hadde brukt av dem til å tenne på bålet.

Det er imidlertid et annet trekk ved den brukte fyrstikkesken som innebærer at man uansett ikke kan bygge på den som noe bevis i saken.”¹⁴

Det redegjøres deretter for uoverensstemmelsene med hensyn til antall ripemerker på den ene fyrstikkesken, og konkluderes med at fyrstikkeskene ikke knytter Torgersen til åstedet.

Påtalemyndigheten gjengis slik av kommisjonen på side 386:

”For så vidt gjelder domfeltes anførsel om at den ene fyrstikkesken er påført ripemerker i ettertid for å få dette til å stemme med antall avrevne fyrstikker som ble funnet på åstedet, viser påtalemyndigheten til det som er bemerket innledningsvis om påstandene om manipulering av bevis. Påtalemyndigheten har ingen ytterligere bemerkninger.”

Kommisjonen foretar deretter følgende vurdering på side 397-398:

”Kommisjonen har merket seg domfeltes anførsel om at han og broren brukte klærne om hverandre, og at dette kan forklare hvorfor han hadde to fyrstikkesker på seg da han ble pågrepet. Til tross for at domfelte ikke røykte, ble det også funnet tobakksrester i jakkelommen, og domfelte anfører at vedkommende røyker også hadde etterlatt fyrstikkene i lommen.

Kommisjonen vil til dette bemerke at det på yttersiden av liket i kjelleren ble funnet 11 avrevne fyrstikker. I den ene fyrstikkesken var det 28 fyrstikker, og dersom det forutsettes at det var 45 fyrstikker i esken da den var ny manglet det 17 fyrstikker. Printz uttaler at antall striper på eskens riveflater noenlunde svarer til antall manglende fyrstikker i esken. Etter kommisjonens vurdering er funn av antall fyrstikker på kjellergulvet ikke uforenlig med antall fyrstikker som antas å være borte fra esken.

Med hensyn til domfeltes anførsel om at fyrstikkeskene kan skrive seg fra en tidligere bruker av jakken som røykte, har kommisjonen merket seg at det kun er revet av fyrstikker fra den ene esken.

I begjæringen bemerker domfelte at det ikke er samsvar mellom kriminallaboratoriets beskrivelse av antall ripemerker og Printz beskrivelse av antall ripemerker, og konkluderer med at dette må bety at ripemerker er påført i tidsrommet mellom første og andre gang esken ble beskrevet. Etter kommisjonens vurdering er det ikke grunnlag for en slik påstand, som enten innebærer at noen bevisst har påført ripemerker til Torgersens ugunst eller at noen har behandlet dette materialet på en svært skjodesløs måte.”

2.5 Gjenopptakelseskommisjonen 2008-2010

Fyrstikkbeviset ble ikke tatt opp i gjenåpningsbegjæringen fra 2008, og var ikke gjenstand for vurdering fra kommisjonen i avgjørelsen av 30. september 2010.

¹⁴ Eskeland: Bevisene i Torgersensaken s.388-389.

3 Vurderinger

3.1 Fyrstikkene på det antatte drapsstedet

Kommisjonen presenterer her en ny hypotese, gående ut på at gjerningsmannen har benyttet disse fyrstikkene til å lyse opp drapsstedet, *”enten før eller etter at bålet i kjelleren ble antent.”* Man mener åpenbart at disse fyrstikkene kan bidra til å forklare differansen mellom de 17-20 fyrstikkene som manglet i fyrstikkesken og de 11 som ble funnet i kjelleren. Noen slik hypotese har ikke vært fremme under noen av de tidligere behandlingene av saken, og har heller ikke en gang vært lansert av påtalemyndigheten forut for avgjørelsen i 2006.

Og direkte oppsiktsvekkende er det at kommisjonen fullstendig ser bort fra at disse fyrstikkene var ubrukte og ikke kunne ha vært benyttet til å lyse opp noe som helst, slik den fremsatte hypotesen legger til grunn.

Det dreier seg neppe om noen bevisst utelatelse av Printz’ beskrivelse av disse fyrstikkene. Men i beste fall er denne direkte oversett av kommisjonen, noe som er ille nok. Uansett dreier det seg om en alvorlig tilsidesettelse av kommisjonens utredningsplikt etter straffeprosessloven § 398.

Det blir ikke bedre av at kommisjonen allikevel presterer å trekke disse fyrstikkene frem i Torgersens disfavør, til tross for at politiet og påtalemyndigheten åpenbart har ansett dem for å være uten interesse for saken, og at de heller ikke har vært pekt på fra noen av partene. Dette standpunktet fra politiets side er forståelig, sett i lys av de opplysningene som ellers foreligger om forholdene i gården og oppgangen.

Her foreligger en klar saksbehandlingsfeil fra kommisjonens side, idet den av eget tiltak vektlegger et element i Torgersens disfavør som ingen av partene har påberopt eller trukket frem, og som ingen av dem har hatt foranledning til å uttale seg om. Dette gjelder uansett om en ser bort fra det faktum at fyrstikkene var ubrukte og at hele hypotesen er meningsløs. Når kommisjonen først vurderte å benytte seg av dette elementet, skulle den ha forelagt det for partene og gitt dem anledning til å uttale seg om det.

Uansett om en skulle se bort fra at disse fyrstikkene var ubrukte, er hypotesen om bruk av dem meningsløs, også når det ses bort fra at tallene – henholdsvis 17-20 fyrstikker og 11 fyrstikker – er uten relevans for saken, slik det fremgår av redegjørelsen nedenfor under punkt 3.3. Når kommisjonen først trekker frem disse fyrstikkene, burde den også ha presentert en mulig begrunnelse drapsmannen måtte ha hatt for å stoppe opp og lyse opp området med fyrstikker. Selv om to av lampene i oppgangen var slukket ifølge vitnet Olga Eriksen¹⁵, var det allikevel lyst nok til at hun kjente igjen Rigmor Johnsen og også kunne gi en beskrivelse av mannen hun var sammen med, da hun passerte de to i oppgangen. Hvorfor man skulle stoppe opp her og lyse med fyrstikker på vei til kjelleren for å tenne på, er ubegripelig. Og

¹⁵ Jf. Morgenposten 5. juni 1958.

enda mer ubegripelig er det at drapsmannen skulle ha stoppet her og lyst opp med fyrstikker etter å ha vært i kjelleren og tent på, i en situasjon hvor han ikke kan ha noe annet ønske enn å komme seg fra stedet så raskt som mulig.

3.2 Fyrstikkene i kjelleren

Innledningsvis kan det konstateres at funnet av brukte fyrstikker i kjelleren i seg selv ikke knytter Torgersen til drapet. Ikke desto mindre må det gjøres en analyse av hvorvidt det er grunnlag for å sette disse fyrstikkene i sammenheng med drapet. Spørsmålet er med andre ord om det kan legges til grunn at disse fyrstikkene har vært benyttet av drapsmannen under oppholdet i kjelleren, til å tenne på bålet eller på annen måte.

Tre av fyrstikkene er beskrevet av Printz som *”ikke antent men mesteparten av satshodet var løst opp”*. Fra Torgersens side er det gjort gjeldende at disse fyrstikkene måtte ha ligget der lenger enn en halv time, og at dette ikke stemmer med drapsteorien, dvs. at de måtte ha havnet i kjelleren før det antatte tidspunktet for påtenning av bålet. Til dette har påtalemyndigheten anført at oppløsningshastigheten er avhengig av mengden væske som er tilført, og at fyrstikkene heller ikke er plukket opp av de første brannfolkene som kom til stedet, slik at de uansett hadde ligget der mer enn en halv time.

Det foreligger ingen opplysninger om oppløsningshastigheten for tennsatser på fyrstikker som befinner seg i et fuktig miljø. Et enkelt forsøk, som er gjennomført 12. februar og 26. mars 2015, viser imidlertid at tennsatsen er i behold etter fem timer på fyrstikker som befinner seg i et miljø som åpenbart har vært fuktigere enn i kjelleren i Skippergata 6b, og hvor bare en side av fyrstikken har vært i kontakt med det fuktige underlaget. Også etter 4 ½ døgn i fuktig miljø er tennsatsen på plass, selv om den nå lar seg skyve av med neglen.

Notat av 12. februar 2015 med supplement av 26. mars 2015, som redegjør for forsøket, vedlegges.

Det er ingen opplysninger om når fyrstikkene ble fjernet fra kjelleren. Eneste tidsangivelse fra åstedet natten til 7. desember 1957 er opplysningen om at brannvesenet rykket inn til stasjonen igjen kl 0415¹⁶. Sikringen av spor, herunder av fyrstikkene, er ikke tidfestet noe sted. Det må legges til grunn at den har skjedd i løpet av natten eller i et hvert fall i løpet av de nærmeste par dagene.

Om miljøet i kjelleren foreligger noe avvikende opplysninger:

I åstedsrapport av 4. januar 1958 fra politiførstebetjent Hernholm og politibetjent Grov beskrives gulvet slik:

¹⁶ Dok. 24, s. 9.

”Gulvet i kjelleren var jordgulv. Selve jorden i gulvet var rå, men ovenpå lå et tykt lag av trefliser og annet avfall etter ved, særlig var det tilfelle der hvor bålet var.”¹⁷

Åstedsrapport av 6. februar 1958 fra politibetjent Haugen har en noe annen beskrivelse:

”Gulvet er dekket av et lag fuktig slam.”¹⁸

Det må videre legges til grunn at det ved slokkingen ikke ble brukt vann i området hvor fyrstikkene befant seg, mellom liket og trappen.

Det var påtent på innsiden av liket, og slokkingen, som ble begrenset så mye som mulig, ble konsentrert her.

Brannformann Haakon Tønder forklarte 13. desember 1957:

”Glødningen i trelemmene var på innsiden av liket, og i bunnen av lemmene og litt oppover i disse. Det ble bare brukt ubetydelig vann til å slokke med, ellers sluknet det hele av seg selv. Normalt ville de ha pøset på vann med en gang, men på grunn av den døde kvinne, vilde de ikke ødelegge mulige beviser.”¹⁹

Brannkonstabel Erik Bogen forklarte 30. desember 1957:

”Det ble av vitnet brukt et Kustosapparat (vannapparat), men dette ble brukt ganske lite, nesten ingen ting, da vitnet fikk beskjed om å vente med å slukke.”²⁰

Brannmester Karl Kristiansen forklarte 13. desember 1957:

”Juletreet ble tatt bort og kastet litt til siden – innover i kjelleren, hvor gnistene ble slukket med et brannslukningsapparat. Det ulmet og brann litt i damens venstre sko. Her ble det brukt litt vann til å slokke med.”²¹

Det må etter dette legges til grunn at det ikke er noen sammenheng mellom slukningsarbeidet i kjelleren og det forhold at tre av de fyrstikkene som ble funnet, har vært uten tennsats.

Endelig hører det med i dette bildet at det ikke har vært fuktigere i kjelleren enn at det faktisk lot seg gjøre å få fyr i materiale som hadde befunnet seg der i lengre tid.

Ut fra eksperimentet som er omtalt foran og de opplysninger som foreligger om miljøet i kjelleren, må det etter dette legges til grunn at satsen på disse tre fyrstikkene ikke hadde rukket å gå i oppløsning slik som beskrevet, dersom de hadde blitt plassert i kjelleren kort tid før kl 0100 7. desember 1957. Den tilstand disse fyrstikkene var i, samsvarer ikke med

¹⁷ Dok. 24, s. 3.

¹⁸ Dok. 26, underbilag 5, s. 4.

¹⁹ Dok. 25, s. 2.

²⁰ Dok. 25, s. 3.

²¹ Dok. 25, s. 8.

hypotesen om Torgersen som drapsmann. De må ha havnet på dette stedet atskillig før det tidspunktet da politiet mente at Torgersen hadde vært på stedet og tent på bålet.

Når det for øvrig gjelder alderen på disse fyrstikkene, uttaler kommisjonen følgende under henvisning til professor Printz, jf. foran under punkt 2.4.1:

”Professor Printz, som undersøkte fyrstikkene, har tilsynelatende ikke funnet noe påfallende ved dem som tilsier at de har ligget i kjelleren over lengre tid, og har åpenbart ikke funnet grunn til å stille spørsmål ved dette, jf. hans rapport 24. februar 1958.”

Dette er åpenbart tatt til inntekt for at fyrstikkene ikke kan ha ligget der lenger enn at de stammer fra Torgersen som påstått drapsmann i forbindelse med påtenningen av bålet.

Til dette bemerkes at det ikke er spørsmål om hvorvidt fyrstikkene har ligget der ”i lengre tid”, hvilket nødvendigvis må forstås som et opphold over så lang tid at det hadde satt visuelle eller fysiske spor, ved fargeforandringer, begynnende forråtnelsesprosess eller på annen måte. Hvor lang tid som i så fall hadde vært nødvendig for at Printz skulle ha kommet med en slik merknad, foreligger det ingen opplysninger om. Det kunne ha vært grunn til å forvente at kommisjonen hadde innhentet opplysninger om dette, jf. straffeprosessloven § 398 om kommisjonens opplysningsplikt, all den stund dette er gjort til et tema.

Det eneste spørsmålet det her er nødvendig å ta standpunkt til, er om fyrstikkene kan ha ligget der så lenge at de ikke kan stamme fra drapsmannen. Ut fra de opplysningene som foreligger, må det nødvendigvis legges til grunn at fyrstikkene uten tennsats må ligget der fra før liket ble plassert i kjelleren og bålet påtent, kanskje i uker eller måneder. Det er heller ingen holdepunkter for at ikke de fyrstikkene som var avbrent, har ligget der like lenge. Printz’ uttalelse gir ikke grunnlag for noen annen slutning. På samme måte er det ingen holdepunkter for at disse fyrstikkene – både de som var uten satshode og de som var helt eller delvis oppbrent – har havnet der på samme tidspunkt. De kan meget vel ha havnet der ved forskjellige anledninger. Det er ingen opplysninger i saken som taler mot dette. Det hører med at det synspunktet som presenteres her – at Printz ville ha bemerket det hvis fyrstikkene bar preg av å ha ligget i kjelleren så lenge at de ikke kunne ha vært plassert der av drapsmannen – er noe kommisjonen har kommet på av eget tiltak. Ikke en gang påtalemyndigheten har påberopt noe slikt.

Når det gjelder måten bålet er blitt påtent på, fremstår det nok som mest sannsynlig at drapsmannen har stått på utsiden av liket – mellom dette og trappen – og tent på på innsiden. Det er vanskelig å se noen fornuftig grunn til at han skal ha skrittet over liket og stått på innsiden av dette for å tenne på. Avstanden har ikke vært større enn at han har kunnet bøye seg over liket.

Det kan selvfølgelig ikke utelukkes at fyrstikkene som har blitt brukt til å tenne bålet, har havnet på utsiden av liket etter å ha blitt benyttet. Fysisk lar dette seg gjøre. Men her er det også spørsmål om hva som er sannsynlig. Bruker man fyrstikker til å tenne på et bål, stikker man den påtente og brennende fyrstikken inn i bålet og lar den bli der, uansett om man lykkes

i å få fyr på bålet eller ikke. Eventuelt vil man slippe fyrstikken opp i bålet etter å ha tent på. Å kaste fyrstikken fra seg før den er brent opp, er ikke en naturlig reaksjon når man tenner et bål. Og enda mindre naturlig blir det å kaste fyrstikken bakover til området rundt egne føtter når man står krumbøyd og foroverlent under et tak på 140 cm for å tenne på, med en slik avstand til påtenningsstedet som det dreier seg om her. Det klart mest sannsynlige scenariet er at de fyrstikkene som måtte ha blitt benyttet til å tenne bålet, også har havnet i bålet og er brent opp.

Politibetjent Haugen lanserte 6. februar 1958 følgende teori etter å ha beskrevet funnet av fyrstikkene i kjelleren:

”Det er trolig at drapsmannen har brukt fyrstikker å lyse med, mens han har oppholdt seg i kjelleren.”²²

Denne teorien ble fulgt opp av Printz:

”(D)isse (de fire som var brent helt ned) er med andre ord brennt så langt ned som det er mulig å holde i en brennende fyrstikk og det ligger nær å tenke at de har vært brukt til å lyse opp med”²³.

En side ved dette er at Printz’ oppgave som sakkyndig har vært å sammenlikne disse fyrstikkene med fyrstikkene som var funnet i Torgersens jakkelomme. Men her ser vi igjen at han opptrer som etterforsker og ikke som sakkyndig. Hva fyrstikkene måtte ha vært brukt til, er politiets og ikke hans oppgave å vurdere.

Hvis en eller flere av de fyrstikkene som er funnet, har vært benyttet til å lyse med – noe man i utgangspunktet heller ikke kan se bort fra – er det mest sannsynlig at dette har skjedd uavhengig av drapet. En person som på et tidligere tidspunkt har åpnet kjellerlemmen og gått ned i kjelleren, uansett av hvilken årsak, og har tent fyrstikker for å se seg om umiddelbart etter å ha kommet ned trappen, vil normalt ha sluppet fyrstikkene rett ned når de var brent så langt ned at han ikke kunne holde dem lenger. Dette passer med funnene på stedet.

Selv om det ikke er sannsynlig, kan det allikevel ikke helt utelukkes at drapsmannen har benyttet fyrstikker til å lyse med i forbindelse med påtenningen av bålet, og at rester av slike fyrstikker er blant dem som ble funnet i kjelleren. Men vårt spørsmål er hvordan dette kan passe med hypotesen om Torgersen som drapsmann.

Kjelleren var uten lys. Det minimum av lys som måtte ha kommet ned i kjelleren fra bakgården midt på natten i desember, kan ikke ha vært til hjelp. Behov for lys har en drapsmann som ikke var kjent på stedet, først og fremst hatt etter å ha lagt fra seg liket like innenfor trappen ned til kjelleren, i forbindelse med lokaliseringen og stablingen av brennbart materiale. Men hypotesen om Torgersen som drapsmann forutsetter at han ikke har hatt fyrstikker i denne fasen. Etter å ha plassert liket og stablet opp bålet i mørke, skal han altså hatt behov for å lyse opp med fyrstikker når han angivelig kom tilbake for å tenne på. Det

²² Dok. 26, underbilag 5, s. 4.

²³ Dok. 27, underbilag 11, s. 2.

nærliggende spørsmålet da er om han ikke ville fått tilstrekkelig lys fra de fyrstikkene som ble benyttet til å tenne på. I motsatt fall må han altså først ha tent på en fyrstikk, og holdt denne opp for å lyse, samtidig som han tente på en annen fyrstikk for å tenne på bålet. Dette lar seg selvfølgelig gjøre rent fysisk, men en sannsynlig handlemåte fremstår det ikke som.

Situasjonen når det gjelder fyrstikkene i kjelleren, kan etter summeres opp slik:

Tilstanden til fyrstikkene uten tennsats viser klart at de har ligget der så lenge at de ikke kan knyttes til drapsmannen eller drapet. Vi vet ikke hvor lenge de øvrige fyrstikkene har ligget i kjelleren. Det kan ikke utelukkes at enkelte eller alle stammer fra drapsmannen, selv om andre løsninger er mer sannsynlig. Og det er ingen ting som konkret knytter disse fyrstikkene til drapsmannen eller drapsmannen, og enda mindre noe som knytter dem til Torgersen. Fyrstikkene i kjelleren er i realiteten uten interesse for saken.

3.3 Fyrstikkeskene med innhold

3.3.1 Den ubrukte fyrstikkesken

Kommisjonen trekker frem at det var to fyrstikkesker i jakken og at en av dem var ubrukt. At en som røker og bruker fyrstikker til å tenne på med, hadde to fyrstikkesker i lommene, var det i seg selv ikke noe særskilt ved. Enten stakk man en ekstra fyrstikkeske i lommen for sikkerhets skyld, eller man kjøpte en eske sammen med en ny sigarettpakke uten å tenke på at man allerede hadde fyrstikker.

At Lorang både røkte og eide jakken som Torgersen hadde på seg ved pågripelsen, har ikke vært trukket i tvil fra noe hold. Torgersen røkte ikke, og har holdt fast ved at både sigarettstumper og fyrstikkesker stammet fra broren. Til dette ” *har kommisjonen merket seg at det kun er revet av fyrstikker fra den ene esken.* ” Det er ikke sagt noe om hvilke slutninger man gjør ut fra denne påvisningen. Kommisjonens poeng er antakelig at man må regne med at en røker ville ha brukt fyrstikkeskene om hverandre.

Det er ikke opplyst i hvilken lomme eller hvilke lommer fyrstikkeskene befant seg da de ble tatt fra Torgersen.²⁴ Dette er en svakhet under etterforskningen. Røkere flest plasserer sigaretter og fyrstikker i samme lomme. Den sannsynlige forklaringen er at Lorang har hatt sigarettene – alternativt rulletobakken – og den brukte fyrstikkesken i samme lomme hele kvelden, og at den andre fyrstikkesken har blitt liggende ubrukt i den andre jakkelommen.

At det også var en ubrukt fyrstikkeske i Lorangs jakke, har etter dette en naturlig forklaring, og kan ikke tillegges vekt.

²⁴ Jf. dok. 6 s. 2.

3.3.2 Den brukte fyrstikkesken

Det foreligger ingen opplysninger om hvordan fyrstikkeskene har vært oppbevart eller om hvorvidt de har vært gjenstand for noen form for undersøkelser i perioden 7. desember 1957 – 22. februar 1958.

Som det fremgår av fremstillingen under 1.3 foran, er det også klare uoverensstemmelser mellom de beskrivelser henholdsvis Kriminallaboratoriet og professor Printz har gitt av denne fyrstikkesken. De er enige om at det er 28 fyrstikker i esken. Dette innebærer at 17-20 fyrstikker er brukt. Ripeflatene er imidlertid beskrevet forskjellig. Kriminallaboratoriet omtaler 22. februar 1958 at det

«er revet av noen fyrstikker mot riveflaten, øyensynlig to mot den ene flaten, noen flere mot den andre.»

To dager senere - 24. februar 1958 – skriver Printz:

«...her sees også mange og tydelige striper på begge riveflatene og som, så vidt jeg kan bedømme det, så noenluende (sic) svarer til antallet av mangellende (sic) stikker i esken.»²⁵

Der hvor Kriminallaboratoriet beskriver to striper på den ene ripeflaten og «noen flere» på den andre, ripeflater – altså spor etter maksimalt 7-8 fyrstikker – beskriver Printz to dager senere «mange og tydelige spor på begge riveflatene», og mener at antallet spor kan stamme fra det antall fyrstikker som mangler i esken – altså 17-20 stykker. Disse beskrivelsene er innbyrdes uforenlige. Uoverensstemmelsen kan bare forklares med at en av beskrivelsene – eventuelt begge – er gal eller gale, eller at det i den mellomliggende perioden har vært revet av fyrstikker som ikke stammer fra denne esken.

Printz har ikke nevnt denne uoverensstemmelsen i sin rapport av 24. februar 1958. Den er heller ikke kommentert fra Kriminallaboratoriet eller av påtalemyndigheten, til tross for at Kriminallaboratoriet nødvendigvis må ha registrert den da de mottok Printz' rapport. Tvert imot fremgår det av gjenopptakelsesbegjæringen av 22. mars 1973²⁶ at statsadvokat Dorenfeldt prosederte på angivelig samsvar mellom antall riper i følge Printz' undersøkelse og funn av fyrstikker på åstedet. At det forelå to innbyrdes avvikende beskrivelser har altså ikke vært nevnt. At det ikke kan ha vært noe slikt samsvar som Dorenfeldt prosederte på, er påvist foran. Og å anslå antall ripemerker på en fyrstikkeske er heller ikke et felt hvor Printz har hatt noen større kompetanse enn ingeniør Wolff og kjemiker Johansen ved Kriminallaboratoriet. Det har nok heller vært motsatt. Vi kommer ikke dette nærmere enn at det ikke er mulig å anslå hvor mange fyrstikker som har vært ripet av på denne esken. Det kan være hva som helst fra 6-7 til 17-20. Noen bevisverdi har dette ikke.

²⁵ Dok. 27, underbilag 11, s. 2.

²⁶ Jf. foran under punkt 2.1.

Det er på det rene at Lorang hadde vært på samme boksestevne som Torgersen 6. desember desember 1957. Han kom hjem kl 2145, og da var han ”god og full” i følge moren.²⁷ Han hadde hatt jakken på seg. Dette bekrefte blant annet av billetten til boksestevnet som lå i den ene lommen. Som deltaker i stevnet dagen i forveien hadde Torgersen gått gratis inn. Selvfølgelig hadde Lorang røkt i løpet av kvelden. Hvor mye er uvisst, men det er ikke usannsynlig at han har røkt opp alt han hadde – hvor stort kvantum det måtte være – siden det ikke var sigaretter i lommene, men bare tre stumper, da Torgersen tok jakken på seg. Det må også legges til grunn at Lorang hadde tent på de sigarettene han røkte, med sine egne fyrstikker, og at de fyrstikkene han hadde, ble liggende igjen i jakken. Det er rimelig å anta at han i et hvert fall hadde røkt opp en 10-pakning. Han har da brukt minst 10 fyrstikker til dette. Hvis det først aksepteres at denne fyrstikkesken lå i lommen da Torgersen tok jakken på seg, stemmer ikke i noe fall påtalemyndighetens hypotese med hensyn til fyrstikkene, da summen av det antall fyrstikker Lorang nødvendigvis må ha brukt opp og de fyrstikkene som befant seg i kjelleren, overstiger det antall fyrstikker som manglet i esken.

I tillegg kommer – noe som er fullstendig oversett av både påtalemyndigheten og Gjenopptakelseskommisjonen – at ingen vet hvor mange fyrstikker som var i esken da den ble plassert i lommen, uansett hvem som måtte ha lagt den der. At den da var ubrukt, noe som ligger til grunn for kommisjonens resonnementer vedrørende fyrstikkbeviset, er det ingen holdepunkter for. I så fall kan det ikke legges til grunn at det er samsvar mellom antall fyrstikker som mangler i esken og det antall sigaretter Lorang har røkt. Det kan i det hele tatt ikke sluttes noe som helst fra det antall fyrstikker som manglet i esken da den ble tatt av politiet.

Som kjent var det en flekk, som ble antatt å være en avføringsflekk, på skuffen på den brukte fyrstikkesken. En nærliggende forklaring er at denne avføringen har smittet fra den fingeren – sannsynligvis pekefingeren – som har vært benyttet til å skyve ut esken i forbindelse med påtenning av en fyrstikk. Det vil være underlig om den person som har hatt fyrstikkesken, da ikke har etterlatt seg fingeravtrykk, og det må som nevnt foran antas at dette har vært undersøkt. I den forbindelse vises til følgende utsagn i statsadvokat Dorenfeldts uttalelse av 17. desember 1958:

”Jeg kan bare bekrefte at politiet har lett etter fingeravtrykk både høyt og lavt på åstedet og på alle gjenstander som ble sikret uten at man skrev rapport om hver enkelt negativ undersøkelse.”

Om ”negativ undersøkelse” betyr at man ikke har funnet noe spor overhodet, eller om det betyr at man ikke har funnet noe som peker mot Torgersen, er ikke presisert. Uansett må det legges til grunn at Torgersens fingeravtrykk ikke er funnet på fyrstikkesken, noe som i et hvert fall peker i retning av at den har vært benyttet av en annen.

²⁷ Dok. 45 s. 7.

4 Oppsummering

Oppsummeringsvis må det etter dette bare konstateres at verken de seks fyrstikkene som ble funnet på det antatte drapsstedet, de 11 brukte fyrstikkene – hvorav fire ikke antente – som ble funnet i kjelleren, eller de to fyrstikkeskene med innhold som ble funnet i lommene i jakken som Torgersen hadde på seg, kan tillegges noen som helst vekt som bevis som taler mot Torgersen. Tvert imot er det, som det fremgår av gjennomgangen foran, en rekke omstendigheter i tilknytning til disse bevisenelementene som vanskelig lar seg forene med hypotesen om Torgersen som drapsmann.

Nesodden, 25. mai 2015

Nils Erik Lie

Vedlegg:

Notat om oppløsningshastigheten for tennsats på fyrstikker, datert 19. februar 2015, med tilføyelse 26. mars 2015.